

10. Щегловитов И.Г. Суд присяжных (из лекций по русскому судоустройству) 1913_статья из журнала Минюста, ноябрь 1913 г.pdf

Ключові слова: присяжні, народні засідателі, шефени, правосуддя, суд присяжных, суд шефенів, вердикт.

Ключевые слова: присяжные, народные заседатели, шеффены, правосудие, суд присяжных, суд шеффенов, вердикт.

Key words: jury, peoples assessor, scheffen, justice, jury trial, schaeffen court, verdict.

СВИДА ОЛЕКСІЙ ГЕОРГІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
кандидат юридичних наук, доцент, адвокат*

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «СТАТУС СУДДІ» ТА «ПОВНОВАЖЕННЯ СУДДІ»

В Україні тривалий час продовжується реалізація судово-правової реформи, що супроводжується наразі прийняттям значної кількості законодавчих актів. Водночас активна розробка законопроектів з питань реформування системи судоустрою, вимагають ретельного їх дослідження з позицій теорії та практики, зарубіжного досвіду задля вироблення обґрунтованих пропозицій та практичних рекомендацій в цій сфері. Одним з аспектів реалізації судово-правової реформи є вдосконалення законодавства щодо правового статусу суддів в Україні.

Одним з принципових моментів, який стосується правового статусу суддів в Україні, є визначення т.зв. початкового моменту набуття такого статусу. Відповідно до частини 1 статті 52 «Статус судді» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддею є громадянин України, який відповідно до Конституції України та цього Закону призначений суддею, займає штатну суддівську посаду в одному з судів України і здійснює правосуддя на професійній основі. При цьому слід звернути увагу, що момент набуття статусу судді чітко в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» не визначений.

У вказаному Законі конструкція «статус суддів» досить широко використовується, наприклад, згадується в контексті забезпечення єдності системи судоустрою (п. 2 ч. 4 ст. 17), повноваження Верховного Суду надавати висновки щодо проектів законодавчих актів (п. 3 ч. 1 ст. 36) та його Пленуму (п. 4 ч. 2 ст. 46), у назві Глави 1 «Загальні положення статусу судді» Розділу III, у згаданій ст. 52, ч. 4 ст. 69, п. 6 ч. 1 ст. 105, пп. 3 та 11 ч. 1 ст. 106, п. 1 ч. 8 ст. 109, пп. 1 та 3 ч. 9 ст. 109, ч. 1 та 2 ст. 115, розділ X. Із змісту положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів» не можна зробити однозначний висновок й щодо змісту цього поняття. Цілком справедливо Л.М.Москвич зауважує, що фундаментом, вихідними елементами, що становлять зміст правового статусу судді, є: а) службові права; б) службові обов'язки; в) повноваження; г) правосу-

б'єктність судді [1, с. 28]. Водночас у зв'язку з тим, що статус судді не може розглядатися у відриві від базисного поняття «правовий статус особи», перелік елементів правового статусу можна доповнити й такими, як гарантії діяльності суддів та особливості їх юридичної відповідальності. Аналогічної позиції дотримується й В.С. Єгорова [2] та Н.М. Шульгач [3, с. 24]. Додатково слід підтримати думку науковців, що до елементів правового статусу судді слід також включити й вимоги, що висуваються до суддів та порядок набуття такого статусу [4, 254].

Однак законодавець також досить широко використовує й термін «повноваження» щодо суддів, насамперед, у ст. 57 Закону, відповідно до якої суддя набуває повноважень судді після складення суддівської присяги (частина 1).

З цього виникає логічне питання щодо співвідношення двох понять, використаних законодавцем: «статус судді» та «повноваження судді». У тлумачній літературі під повноваженням розуміється право, надане кому-небудь для здійснення чогось, компетенція, доручення, повновасть [5, 469] або як сукупність прав і обов'язків державних органів і громадських організацій, а також посадових та інших осіб, закріплених за ними у встановленому законодавством порядку для здійснення покладених на них функцій [6, с. 639]. А.В.Солонар, узагальнюючи різні позиції науковців, цілком справедливо вказує, що найбільш поширеною точкою зору, у якій сходяться більшість авторів, є включення у зміст поняття повноваження певних прав та обов'язків [7, с. 254]. Для прикладу щодо змісту повноважень судді можна навести положення ст. 23 Закону: «Суддя місцевого суду здійснює правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом, а також інші повноваження, визначені законом».

Цілком логічним уявляється висновок, що поняття «статус судді» та «повноваження судді» не є тотожними. Отже, можна підсумувати, що наведені поняття співвідносяться як частина і ціле, тобто поняття «повноваження судді» є одним з елементів більш широкого поняття «правовий статус судді». Таким чином, чіткому визначенню змісту більш ємного поняття, врегулюванню його початкового моменту виникнення та кінцевого моменту припинення законодавець повинен був у галузевому законі приділити більшу увагу, тим більше це впливає із самої назви закону – «Про судоустрій і статус суддів».

На підставі викладеного можна зробити висновок, що ч. 1 ст. 57 повинна бути викладена в такій редакції: «1. Особа, призначена на посаду судді, набуває статусу судді після складення присяги судді такого змісту...», оскільки тут йдеться не просто про початок можливості здійснення правосуддя, а саме про набуття всього комплексу прав, обов'язків, гарантій діяльності носія судової влади, включення особливого механізму притягнення до юридичної відповідальності.

Список використаної літератури:

1. Москвич Л.М. Статус суддів: теоретичний та порівняльно-правовий аналіз: Монографія. Білозерка: Білозер. район. друк, 2004. 224 с.

2. Єгорова В.С. Конституційно-правовий статус суддів судів загальної юрисдикції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / НАН України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2008. – 20 с.
3. Шульгач Н.М. Поняття та зміст правового статусу судді. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2012. Вип. 8. С. 23-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2012_8_8.
4. Марочкін І.Є., Сібільова Н.В., Тихий В.П. та ін. Організація судових та правоохоронних органів: підручник. За ред. І.Є. Марочкіна, Н.В. Сібільової. Х.: ТОВ «Одіссей», 2007. 528 с.
5. Новий тлумачний словник української мови : у 4 т. Т. 3 : Обє-Роб / уклад.: В. Яременко, О. Сліпущко. К.: Аконіт, 1998. 928 с.
6. Великий енциклопедичний юридичний словник / за редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. К.: ТОВ «Вид-во «Юридична думка», 2007. 992 с.
7. Солонар А.В. Окремі аспекти розкриття змісту поняття «повноваження». *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 2. С. 253-256.

Ключові слова: суддя, правовий статус судді, повноваження судді, елементи правового статусу судді.

Ключевые слова: судья, правовой статус судьи, полномочия судьи, элементы правового статуса судьи.

Key words: judge, legal status of judge, authority of judge, elements of legal status of judge.

КІСЛИЦИНА ІРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
кандидат юридичних наук*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОКУРАТУРИ

Реформування системи прокуратури, що відбувається в Україні останніми роками, передбачає наближення системи прокуратури, її функцій, статусу прокурорів до європейських стандартів. Реформа прокуратури стосується багатьох гострих питань і дискусійних моментів, що потребують дослідження, серед них можна виділити такі: зміна системи прокуратури, атестація прокурорів і оновлення кадрового складу прокуратур, ліквідація військових прокуратур тощо.

У 2019 році було внесено зміни до закону України «Про прокуратуру» [1], відповідно до цих змін було суттєво трансформовано систему прокуратури – ліквідовано Генеральну прокуратуру, а на її місці утворено Офіс Генерального прокурора, який очолює систему прокуратури; на місці регіональних прокуратур утворено обласні прокуратури; місцеві прокуратури перетворено на окружні. Спеціалізована антикорупційна прокуратура, відповідно до внесених до закону змін, є самостійним структурним підрозділом у складі Офісу Генерального прокурора.